

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 34, efterår 2014
© Tidsskriftet og forfatterne, 2014

Moderne Kristendom

*Forholdet mellem Gud og mennesket: Næstekærlighed og
menneskerettigheder*

Af stud. mag
Malik Christian Reimer Larsen

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Problemformulering	3
3. Næstekærlighed.....	3
3.1 Ole Jensen.....	3
3.2 Søren Krarup.....	5
4. Gud-menneske-forholdet.....	6
4.1 P. G. Lindhardt	6
5. Konklusion.....	6

1. Indledning

I en kronik publiceret på Kristeligt Dagblads internethjemmeside, beskriver folketingsmedlem for Dansk Folkeparti, Marie Krarup, menneskerettigheder som farlige for Danmark (vedlagt som bilag). Umiddelbart en udmelding, der for mange vil virke besynderlig, men som i en dansk, teologisk sammenhæng ikke står uden opbakning¹. Igennem en komparativ analyse af tre tekster, henholdsvis to af Ole Jensen og én af Søren Krarup, vil denne opgave søge, at beskrive en grundlæggende debat om udlægningen af kristendommen, der (måske) kan uddybe tankegangen bag Marie Krarups udtalelse. Desuden vil P. G. Lindhardt blive brugt til at uddybe Søren Krarups forståelse af Gud-menneske-forholdet.

2. Problemformulering

I lyset af ovenstående indledning formuleres:

Hvilke forskelligartede tanker gør sig gældende hos henholdsvis Ole Jensen og Søren Krarup i forhold til den kristne næstekærlighed – og hvorledes er deres tanker om næstekærlighed udtryk for deres forståelse af Gud-menneske-forholdet?

3. Næstekærlighed

3.1 Ole Jensen

- F. 1937, domprovst.
- Kritik af Krarups² antiideologiske ideologi: ”Hvis relativeringen hævdes som et absolutum, dementerer den sig selv!” (Jensen 2005a, 738).
- Den barmhjertige samaritan:
  - o Det primære er medynken – ikke loven: ”Fordringen fordrer, at det, den fordrer, skulle være gjort, uden at det først blev fordret” (ibid., 742). Vi er skabt til at ynkes, så først *efter* syndefaldet bliver loven en nødvendighed (ibid., 744).

---

¹ Om Marie Krarups udtalelse er teologisk funderet, skal jeg ikke udtale mig om på baggrund af den korte artikel, men tanken vil i teologisk regi ikke behøves at stå ubegrundet.

² Fremadrettet vil Krarup referere til Søren Krarup og ikke Marie Krarup.

- Verden er hverken udelukkende god eller ond, da: ”(...) menneskets vilkår i verden akkurat er *spændingen* mellem skabthed og fald og ikke faldet alene” (ibid., 743).
- Hvis næstekærlighed formuleres som lov, er det ikke længere næstekærlighed (ibid., 745; Løgstrup 1962, 532). Det betyder dog ikke, at vi skal undlade at handle etisk, da vi stadig har et ansvar overfor det andet skabte (Jensen 2005a, 745).
- Loven:
  - Loven er blot et udtryk for Guds realitetssans – denne konstruktive funktion overser Krarup (ibid., 745-746).
  - Loven i Luthers første og anden brug (ibid., 745):
    - *Usus civilis*: fremdriver handlinger, der er gode for næsten (konsekvensorienteret).
    - *Usus paedagogicus*: gør mennesket opmærksom på dets syndige egoisme gennem dårlig samvittighed (sindelagsorienteret).
- For Krarup er menneskerettigheder et udtryk for menneskelig forblindelse, der udgiver sig for at kende til sandheden (ibid., 746): ”Kristen tro er at bøje sig for, at Sandheden er skjult i Gud” (Jensen 2005b, 762).
- Den politiske samaritan:
  - Fra konkret næstekærlighed til næstekærlighed som idé (Jensen 2005a, 747-748).
  - Den nødstedte er ligeglad med, om det er lovens første brug, der skaffer ham menneskelige livsmuligheder (ibid., 748).
- Værdier er relative og menneskeskabte, men dybere ligger grundforholdene. Der er ikke en lige vej fra grundforhold til værdier, men grundforholdene udfører en kritisk funktion, der konstant tester vores idéer (Jensen 2005b, 762).
- Krarup glemmer menneske-menneske-relationen i sit fokus på mennesket som synder i dets Gud-menneske-relation – menneskerettigheder er udtryk for lovens første brug (ibid., 762-763).
- Der er ingen forskel på selvtilfredshed over undladelse eller udøvelse af ”gode gerninger” (ibid., 763).
- Tidehvervs parole ”at være jorden nær” giver ikke længere mening, da vi i dag er langt mere mobile (ibid., 764).

- ”Kaldet i korset” bør ikke forstås uden næstekærlighed – der er afgørende forskel mellem det, som jeg byder mig selv og min næste (ibid., 766).
- Perspektivering:
  - Jensens arv fra K. E. Løgstrup:
    - Karakteristika for menneskets tilværelse: (1) stedt i et forhold til hinsidigheden og (2) skabt (Løgstrup 1962, 523).
    - De suveræne livsytringer.
  - Skabelse er et godt eksempel på et område, der bliver udfordret i forbindelse med at vidensparametrene skifter – *the displacement of theology* (Woodhead 2004, 365).
  - Jesus’ rolle som grænsenedbrydende ligner den, vi møder hos John Shelby Spong (Spong 2005, 133).

3.2 Søren Krarup

- F. 1937, præst og politiker.
- Kristendommen vil *altid* stå i opposition til kulturen: ”(...) hvis ikke fremskridtstroen kalder forkyndelsen for obscurantisme, så forkynder forkyndelsen ikke kristendom” (Krarup 2005, 913).
- Kritik af Løgstrups fænomenologiske tilgang (ibid., 914):
  - Løgstrup går ud fra, at virkeligheden er identisk med den analyserbare, humane tilværelse.
  - Han analyserer det, som han netop på forhånd har valgt at analysere – jf. A. F. Chalmers teori om aspektafhængighed (Albinus 2012, 163).
  - Han går fra et ”det er” til et ”du skal”.
- Ifølge Luther er loven en dom og ikke vejen til frelse – den er radikal og uopfyldelig. Men hvis fordringen udspringer af den humane tilværelse, er den pludselig opfyldelig (Krarup 2005, 914).
- Der gives ingen kristen etik – ej heller universel: ”(...) hvor Løgstrup viste en kristelig etik ud ad fordøren, lukkede han en human-ideologisk etik ind ad bagdøren” (ibid., 915).
- Løgstrup tager menneskelighed for givet, hvilket er, at springe over det egentlige problem (ibid., 916).

4. Gud-menneske-forholdet

4.1 P. G. Lindhardt

- 1910-1988, præst.
- I dag tolker alle tilværelsen med udviklingslæren (Lindhardt 1981, 76), men fremtidstiltroen er ikke udtryk for andet en religiøs *coping*. Fremtiden tilhører Gud alene, og da afstanden mellem Gud og menneske er så stor, at vi intet ved om Gud, ved vi heller intet om fremtiden (ibid., 87).
- Eksistentialisme: ”(...) den yderste dag, det er jo i dag, på denne vor hidtil sidste dag (...)” (ibid., 80).
- Man skal ikke opstille systemer, men individet skal selv afgøre om man *tror* – her ses inspirationen fra Kierkegaard. Derudover må man gøre op med alle forsøg på at skabe Guds rige på jord.
- Perspektivering:
  - o I forhold til Robert N. Bellahs beskrivelse af moderne kristendom som et venligt, faciliterende fromhedstilbud, står Tidehvervs teologi i modsætning hertil (Bellah 1964, 373).
  - o Lindhardts reducering i den hellige geografi, kan ses som et udtryk for den generelle tendens i forhold til reduceringen i religiøse symbolsystemer (ibid., 371).

5. Konklusion

Hvis vi nu vender tilbage til Marie Krarups udtalelse om, at menneskerettighederne er farlige for Danmark, og forstår den igennem den teologi som Søren Krarup tilskriver sig, vil modstanden kunne bunde i en anfægtelse af menneskeskabte universelle sandheder. Ideologier, som Søren Krarup ville kalde det, er altid farlige, da det, de hævder, er hævet over enhver diskussion. Det er denne potentielt tvingende karakter som Marie Krarup tilskriver menneskerettighederne. Løgstrup og Jensen ville henvise til livets grundvilkår som begrundelse for menneskerettighederne, men hertil ville Søren Krarup spørge, hvorfra de henter berettigelse til at slutte fra et ”det er” til et ”du skal” – om man da overhovedet kan henvise til grundvilkår.

Tidehvervs teologi vil i forhold til Bellah på den ene side være tidstypisk med hensyn til reducere i det religiøse symbolsystem, men på samme tid være atypisk i forhold til deres polemik imod kristendommen som et fromhedstilbud.

6. Litteraturliste

Albinus, Lars

2012 *Studium Generale – En bog om væren og viden*, Forlaget Klim, Aarhus

Bellah, Robert N.

1964 "Religious Evolution", *American Sociological Review*, vol. 29, no. 3, 358-374

Jensen, Ole

2005a "Søren Krarups antihumanisme i kritisk lys", *Præsteforeningens Blad*, nr. 38, 738-749

2005b "Søren Krarups antihumanisme i kritisk lys. 2. del", *Præsteforeningens Blad*, nr. 39, 762-769

Krarup, Søren

2005 "Den lögstrupske humanisme", *Præsteforeningens Blad*, nr. 45, 910-916

Lindhardt, P. G.

1981 *Optryk – Udvalgte prædikener og foredrag 1950-1981*, Forlaget Aros, 7-8 og 75-87

Løgstrup, K. E.

1962 "Kristendom uden skabelsestro", *Vindrosen*, 9. årg., nr. 7, 523-535

Spong, John Shelby

2005 *En ny kristendom i en ny verden – Hvorfor traditionel tro er ved at dø og hvordan en ny tro er ved at blive født*, Anis, 131-146

Woodhead, Linda

2004 *An Introduction to Christianity*, Cambridge University Press, 333-403

Bilag: "Marie Krarup: Menneskerettigheder er farlige for Danmark"